

De Boommarter terug in Limburg

Jasper Pellekaan, Hoosveld 76, 6075 DB Herkenbosch, e-mail: jpellekaan@gmail.com

“Hoe triest het ook moge zijn, het zou mooi zijn als binnenkort de eerste (“sinds mensheugenis”) echte boommarter in Limburg wordt opgeraapt.” Dit schreef Jaap Mulder in de zoogdierenatlas van Limburg in de alinea over verkeersslachtoffers (MULDER, 2010).

“Wat zou het mooi zijn als ik die marter nu eens binnenkort niet dood opraap, maar levend op de film zet” dacht ik terwijl ik mij aan het voorbereiden was op een inventarisatie van marterachtigen in het Nationaal Park De Meinweg.

HISTORIE

Begin november 2012 is een grootschalige inventarisatie naar alle marterachtigen in het Nationaal Park De Meinweg gestart. Met wildcamera's wordt gekeken naar de aanwezigheid van Bunzing (*Mustela putorius*), Steenmarter (*Martes foina*), Hermelijn (*Mustela erminea*), Wezel (*Mustela nivalis*) en Das (*Meles meles*).

Tijdens de voorbereidingen werd door verschillende personen gezegd dat het niemand zou verbazen als zou blijken dat er ook Boommarters (*Martes martes*) op de Meinweg zouden voorkomen. Echter, betrouwbare waarnemingen uit dit gebied zijn niet bekend en sinds lange tijd ook niet uit de rest van de provincie Limburg. De waarneming nabij Valkenburg uit 1992, vermeld in de Atlas van de Nederlandse zoogdieren (MÜSKENS & BROEKHUIZEN, 1992), is later in twijfel getrokken (MULDER, 2010). Contact met biologen van het Biologische Station Krickenbecker Seen leerde dat ook van de Duitse zijde van de grens de soort recentelijk niet bekend is (mondelijke mededeling Peter Kolshorn).

MARTERINVENTARISATIES

Verspreid over het Meinweggebied werden acht wildcamera's geplaatst. Om de omgeving ervan aantrekkelijk te maken voor de grotere marters werden er voor de camera's twee stokjes geplaatst, één met pindakaas en een tweede met bovenop een plak salami [figuur 1]. De gebruikte wildcamera's zijn van het merk Ltl Acorn, type 5210A, en reageren via drie bewegingssensoren op bewegingen voor de lens. Afhankelijk van de grootte van het dier, afstand, temperatuur van de lucht en enkele andere factoren, kunnen dieren die binnen het bereik van de sensoren komen worden

gefilmd of gefotografeerd. Door de camera's gemaakte opnames werden eenmaal per week, meestal op de maandagochtend, gecontroleerd.

Hieruit bleek dat Wilde zwijnen (*Sus scrofa*), Vossen (*Vulpes vulpes*) en Gaaien (*Garrulus glandarius*) zich regelmatig te goed deden aan hetgeen hen werd voorgeschoteld. Zelfs een Havik (*Accipiter gentilis*) werd, etend van een plak salami, op film vastgelegd. De bewegingsmelders van de camera's bleken behoorlijk gevoelig en sommige geheugenkaartjes stonden vol met soms wel tegen de 300 filmpjes van muizen die proberen om bij de pindakaas te komen. Ook werden al snel de eerste marters waargenomen.

GEDRAG VAN MARTERS

Wanneer een Steenmarter eenmaal heeft ontdekt dat ergens wat lekkers te halen valt, zal het dier met regelmaat terugkeren om te kijken of er meer te krijgen is. Zo werd op een avond het ene na

FIGUUR 1

Plaatsing van de camera, met daarvoor twee stokjes, één met pindakaas, de ander met een plak salami (foto: Jasper Pellekaan).

het andere filmpje bekeken van een 'Steenmarter' die herhaaldelijk terug kwam, maar steeds niet echt duidelijk in beeld kwam. Bij de laatste opnamen viel op dat het dier voor een 'Steenmarter' toch wel erg hoog op de poten stond. Na beter kijken bleek ook dat de kleur van de vacht anders was en dat het dier duidelijk op een andere manier zijn geurvlaggen afzette. Steenmarters lijken vaak wat lager op de poten te staan en, in tegenstelling tot Boommarters, hebben zij een lichte ondervacht die doorschijnt tussen de langere dekharen.

Het dier stond echter met de rug naar de camera en de karakteristie-

FIGUUR 2

Opname van de Boommarter (*Martes martes*) met een wildcamera in het Meinweggebied (opname via Jasper Pellekaan).

ke kop met grote oren en donkerder snuit waren niet zichtbaar. Het was dus niet met zekerheid te zeggen of het hier om een Boommarter ging of toch om een gewone Steenmarter. Daarop werd het filmpje doorgestuurd naar Jaap Mulder die aangaf dat het mogelijk inderdaad een Boommarter betrof. Om meer zekerheid te verkrijgen raadde hij aan een andere opstelling uit te proberen.

NIEUWE OPSTELLING

Een dag later werd een nieuwe opstelling gemaakt waarbij het dier verplicht over een tak richting de camera moest lopen om de pindakaaas te bereiken. De marter zou zo altijd met het gezicht naar de camera toe gefilmd worden. En met succes! Al een dag later stond hij erop [figuur 2]. Op de beelden kijkt het dier recht naar de camera, springt er zelfs bovenop om het nieuwe object in zijn territorium te onderzoeken, en nuttigt vervolgens, duidelijk in beeld, de pindakaaas. Onmiskenbaar is het een Boommarter met grote ronde oren bovenop de kop, in tegenstelling tot de Steenmarter die zijn kleinere oren meer lateraal op de kop heeft staan. Voor het eerst sinds 'mensenheugenis' is de Boommarter terug in Limburg, levend en wel.

VERVOLG VAN DE STUDIE

Op dit moment is het nog niet duidelijk of het hier gaat om een zwervend dier dat heeft besloten de winter door te brengen in het Nationaal Park of dat er sprake is van een of meerdere dieren die vaste territoria, al dan niet met voortplanting, in de Meinweg hebben. Om hierover meer duidelijkheid te verkrijgen zal het onderzoek nog onbepaalde tijd doorgaan.

DANKWOORD

Dit onderzoek maakt deel uit van de Natuurkwaliteitsimpuls Nationaal Park De Meinweg en is mede gesubsidieerd door de Provincie Limburg. Ik ben Jaap Mulder erkentelijk voor het doorgeven van nuttige tips en het bevestigen van de determinatie. Ton Lenders wordt bedankt voor het doorlezen van het manuscript.

Summary

RETURN OF THE PINE MARTEN TO LIMBURG

This article reports on a film record of the Pine marten (*Martes martes*) in the Meinweg National Park near the German border in the Dutch province of Limburg. This is probably the first observation of this species in Limburg for many decades.

Literatuur

- MULDER, J.L., 2010. Boommarter *Martes martes*. In: N. Huizenga, R. Akkermans, J. Buijs, J. van der Coelen, B. Morelissen & L. Verheggen, 2010 Zoogdieren van Limburg. Verspreiding en ecologie in de periode 1980-2007. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht: 350-354.

- MÜSKENS, G.J.D.M. & S. BROEKHUIZEN, 1992. Boommarter *Martes martes* (L., 1758). In: S. Broekhuizen, B. HOEKSTRA, V. VAN LAAR, C. SMEENK & J.B.M. THISSEN (red.), 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging / Contactgroep zoogdierinventarisatie, Utrecht / Arnhem: 165-171.